

Oponentský posudek disertační práce Sunbee YU „Znaky, styl a dramata Karla Čapka“

Předložená disertační práce se vyznačuje dobře zvoleným tématem, které je dostatečně široké, ale zároveň i vyjádřitelné v rozsahu disertační práce. Zabývá se zacíleně pouze dramaty Karla Čapka, které napsal bez spoluúčasti svého bratra Josefa, a tato dramata usiluje analyzovat z metodologických pozic sémiotické teorie dramatu a stylistiky v jejích různorodých provedeních. Byť jde o literární díla interpretačně již dávno usazená a z hlediska historie literatury i divadla už dobře zakotvená, nabízí zvolený přístup nové úhly pohledu.

Fakt, že pro autorku disertace nejsou čeština a česká kultura rodnými entitami, se vcelku pochopitelně promítá do snahy textem mapovat širší kontexty a vše podstatné si do takto koncipovaných kontextů zakotvovat. To je, myslím, důvodem, proč práce začíná uvedením sémiotiky v obecném a poté v konkrétním divadelním provedení. Zde jsou postupně představeny zakladatelské osobnosti Otakara Zicha, Jana Mukařovského a Jiřího Veltruského. Portréty jsou to poučené a vcelku zdařilé, snad jen místy by čtenář snesl i dikci s menší dávkou respektu; např. formulace „Mukařovský ve své teorii divadla“ (s. 18) vzbuzuje otázku, zda – při vší úctě k němu – vskutku Mukařovský vypracoval a vlastnil něco, co by bylo takto označitelné. Stejně tak mi není jasné – a rád bych se to při obhajobě dozvěděl – proč jsou k této české triádě přiřazeni právě Keir Elam a Anne Ubersfeldová. Ostatně právě způsob přiřazování jednotlivých trsů či úseků práce (ve vnějším provedení dílčích kapitol a dalších dílčích částí) mi není zcela patrný a jasný ani obecně. Výklad fungování divadelního znaku skrze nosné entity času, prostoru, děje a postav, jak jej nabízí 4. kapitola, která teoretickou část uzavírá a k níž předchozí výklad jako ke svému jádru zřetelně směřoval, je však přehledný, komplexní a zahrnuje vše podstatné, co v rámci jednotlivých kategorií přichází v potaz. Autorka zde prokazuje velmi dobrou obeznámenost nejen se sémiotikou a místním strukturalismem, ale i s dalšími osobnostmi literární teorie 20. století.

Po vybudování teoretických východisek (opuštěných ovšem opět bez jakéhokoli uzavření či použití dalších nástrojů produkujících textovou koherenci) následuje praktická sémiotická analýza Čapkových dramát, umístěná do kapitoly III. Jednotlivá dramata jsou analyzována v chronologickém pořadí a autonomně, bez výraznější komparace s těmi, která již vyložena byla či budou. Analýzy prováděné důsledně za pomoci nástrojů vytvořených v první části disertační práce jsou vesměs přesné, zajímavé a podnětné. Tam, kde je třeba, se autorka věnuje i těm podstatným rysům daného dramatu, pro něž ji obecná sémiotická teorie dramatu nevybavila termíny; tento rys je velice sympatický a ukazuje autorčin respekt

k jedinečnosti každého konkrétního díla. Proto ani analytický postup netrpí škatulkováním či opakovaným analyzováním zcela identických obecných struktur každého z dramát.

Produktivní se mi zdá být i schematizace strukturního uspořádání za pomoci tabulek a šipek. I zde využívá autorka široké spektrum sekundární literatury, a to především divadelní sémiotické a strukturální teorie; tu používá pro přesnější vyjádření uspořádanosti Čapkových dramát, ale i jako spektrální síťku, s níž na veškeré dění uvnitř Čapkových textů nahlíží. Výklad založený na předpokladech funkčnosti jednotlivých prvků dramatických textů a jejich uspořádanosti (osa selekce i kombinace; binárně opoziční principy ekvivalence a kontrastu) zde nabízí celou škálu zajímavých a originálních postřehů.

Občas výkladová dikce nicméně sklouzne ke klišé, k problematičtým hypotézám o autorově záměru či k žurnalistickému nezávaznému povídání (nejmarkantnější je to vždy v úvodních pasážích každé kapitoly věnované konkrétnímu Čapkovu dramatu). Jakmile ale přijde na analýzu textu, vyjadřování se opět stává přesným a text si hlídá veškerá kritéria i znaky odbornosti.

Po sémiotickém výkladu následuje kapitola věnovaná stylu a stylistice.

K předchozímu textu je volně přiřazená; zde bych chtěl od autorky vysvětlení, proč zvolila postup, který zcela separuje sémiotiku a stylistiku, namísto očekávatelného spojení obou (tedy nejprve „celá“ teorie a po ní „celá“ praktická analýza a interpretace)? Vlastní provedení je pak opět nesporně přijatelné; po „představení“ stylistiky následuje charakterizace vybraných stylových kategorií z hlediska jejich užití v jednotlivých Čapkových dramatech, tentokrát už pojatých jako jeden celek. Výklad je nicméně mnohem úsečnější a nenárokují si vyčerpat veškeré stylistické rysy, ale spíše jen ilustruje potenciál, který zde stylistická analýza může poskytnout. Závěr je pak deklarací základních tezí, k nimž se autorka v práci dobrala.

Z hlediska formálního provedení využívá předložená verze práce valnou část výhod počítačové grafiky, včetně využívání poznámek pod čarou a dalších rysů textového členění a tematizace modelového čtenáře. Na vrub autorky nicméně spadají grafické prohřešky; např. na str. 26 vidíme na spodním okraji stránky jen samotný titulek podkapitoly a veškerý text už je na straně další; právě toto bývá vnímáno jako ten nejbanálnější grafický prohřešek.

Stejně tak lze dosti snadno nalézt několik chyb v uvádění literatury. C. Carter Colwell nevydal nic, co by se jmenovalo *Teorie literatury* (uvedeno na s. 50 či 154; z uváděného názvu platí pouze jeho další část: *A Student's Guide To Literature*; otázkou ovšem je, proč má být banální a zastaralá studentská příručka uváděna jako seriózní zdroj pro disertační práci). Protože se ale tyto posunuté názvy děl (někdy česky, jindy anglicky či německy) vyskytují vesměs tam, kde údaj dále směřuje ke korejskému vydání v překladu, tuším, že za tímto

způsobem uvádění bude asi nějaký obecnější problém. U autorů se většinou v bibliografickém údaji rozepisuje i křestní jméno, někdy je však zkráceno na pouhou iniciálu i tehdy, když autor celé jméno na titulní stránce knihy uvádí.

Práce se vyznačuje i poměrně značným množstvím překlepů a chyb ve vlastních jménech a dalších citlivých položkách; je to v míře bezpochyby tolerovatelné pro autorku, která není rodilou mluvčí češtiny, ale míra těchto chyb by byla zásadním problémem pro jakoukoli možnou publikaci.

Jako celek vykazuje práce autorčinu schopnost uchopit a vyložit ucelenou teoretickou problematiku a aplikovat ji při interpretaci zvoleného korpusu textů. Jak již bylo uvedeno výše, práce nabízí řadu zajímavých a originálních postřehů a pozorování uspořádanosti jednotlivých Čapkových dramát. Autorka vykazuje také schopnost vybrat si pro svůj výklad relevantní zdroje, a to jak v obecné a široké oblasti světové literární teorie, tak i v oblasti čapkovské literatury; cituje či parafrázuje vesměs práce, které něco říkají, a nenastavuje text nesourodými zdroji bez hlubší relevance k vykládanému problému.

Práce z hlediska kritéria souhrnnosti a komplexnosti vstřebala a využila zcela dostatečný počet děl sekundární literatury, s níž se dokázala vyrovnat v duchu požadavků kladených na disertační práce. Práce splňuje i požadavek originality a vlastního přínosu.. Jako celek tedy práce splňuje kritéria kladená na žánr disertační práce na oboru dějin české literatury a teorie literatury FF UK, a proto práci **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 18. dubna 2011

Prof. PhDr. Petr A. Bílek, CSc.